

сту бездомних, для реалізації різних соціальних програм, а відсутність матеріальних ресурсів в майбутньому знову заважатиме зробити значний крок вперед.

Проте комплексний підхід до вирішення проблеми: значна увага з боку законодавця, створення розгалуженої системи закладів соціальної допомоги, підготовка кваліфікованих фахівців для роботи в таких закладах дасть змогу згодом досягти змін у позитивному напрямку.

Шишлюк М. О.

*Національний університет «Одеська юридична академія», аспірант кафедри
трудового права та права соціального забезпечення*

ФУНКЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

В науці права соціального забезпечення до теперішнього часу питанням функцій державного соціального захисту військовослужбовців не приділено належної уваги. Разом з тим, функції галузі права соціального забезпечення знайшли своє відображення в теоретичних дослідженнях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, так само як і функції соціального забезпечення як такого.

Відомі російські вчені М. Л. Захаров і Е. Г. Тучкова відносять до числа функцій соціального забезпечення економічну, виробничу, соціальну (соціально-реабілітаційну), політичну та демографічну (Захарова М. Л., Тучкова Э. Г. *Право социального обеспечения России*. – 2-е изд., испр. и перераб. – М.: изд-во БЕК, 2002, с. 37-39). Близької позиції дотримується український вчений С. М. Прилипко, на думку якого соціальне забезпечення виконує чотири основні функції: економічну, соціально-реабілітаційну, політичну та демографічну. При цьому виробнича функція не розглядається ним як окрема функція соціального забезпечення, хоча запропоноване С. М. Прилипко розуміння економічної функції дає змогу зробити висновок, що вона поглинає собою виробничу (*Право соціального забезпечення в Україні: підручник* / Т. А. Занфірова, М. І. Іншин, С. М. Прилипко та ін.; за заг. ред. Т. А. Занфірової, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. – 2-ге вид. переробл. і доповн. – Х.: ФІНН, 2012, с. 25).

Аналізуючи функції права соціального забезпечення, М. В. Лушнікова і А. М. Лушников говорять про взаємодію компенсаційної функції соціального захисту населення та функції соціальної адаптації, підкреслюючи, що «саме єдність і взаємодія названих функцій визначають специфіку, особливий «колерит» галузевих функцій права соціального забезпечення (Лушнікова М. В., Лушников А. М. *Курс права социального обеспечения*. – 2-е изд., доп. – М.: Юстицинформ, 2009, с. 454).

Спираючись на наведені загальнотеоретичні позиції та нормативно-правові акти України з питань соціального захисту військовослужбовців, можна констатувати, що до числа функцій соціального захисту військо-

вослужбовців слід відносити стимулюючу, компенсаційну, ідеологічну та демографічну функції.

Стимулююча функція державного соціального захисту військовослужбовців, в свою чергу, має двоїстий характер.

По-перше, підвищення рівня соціального забезпечення сприяє зростанню престижу військової служби в суспільстві і дозволяє вирішити завдання щодо залучення в Збройні Сили України кваліфікованих фахівців. Не випадково одним із основних завдань реалізації Концепції переходу Збройних Сил України до комплектування військовослужбовцями контрактної служби на період до 2015 року, схваленої указом Президента України від 7 квітня 2001 року № 239/2001 є вдосконалення системи соціального захисту військовослужбовців і членів їх сімей та створення для них необхідних фінансових, матеріально-побутових умов та системи пенсійного забезпечення.

По-друге, система державного соціального забезпечення військовослужбовців стимулює громадян до проходження служби протягом тривалого часу. Цьому сприяє широке використання інституту вислуги років на військовій службі в якості критерію диференціації правового регулювання відносин по соціальному забезпеченню.

Компенсаційна функція соціального захисту військовослужбовців включає в себе два компоненти. Перш за все, це традиційне для соціально-забезпечувальних відносин відшкодування втраченого у зв'язку з непрацездатністю трудового доходу або компенсація підвищених витрат, зумовлених соціально значимими обставинами. В той же час, державне соціальне забезпечення покликане компенсувати обмеження окремих прав і свобод військовослужбовців, що пов'язані з їх професійною діяльністю.

Ідеологічна функція соціального забезпечення традиційно виражається в тому, що «прояв суспільством турботи про старих та знедолених надає виховний вплив на молоде покоління, змушує його замислитися про те, що тільки їх активна участь в утриманні непрацездатних сьогодні дозволить їм самим завтра розраховувати на таку ж допомогу від своїх дітей» (Шайхатдинов В. Ш. Право социального обеспечения Российской Федерации: Учебн. пособие. Екатеринбург. 1996, с. 28).

Для державного соціального захисту осіб, які проходять військову службу, ідеологічна функція має більш широке значення, що дозволяє констатувати її вплив на патріотичне виховання молоді. Особливе значення в системі соціального захисту військовослужбовців приділяється реалізації соціальних прав громадян, постраждалих внаслідок виконання службових обов'язків щодо захисту Вітчизни. Це ілюструє тісний взаємозв'язок соціального забезпечення військовослужбовців і ветеранів, які мають особливі заслуги перед Вітчизною і через це користуються спеціальними пільгами.

Особливого значення для державного соціального захисту військовослужбовців набула в останні роки демографічна функція, яка реалізу-

ється за допомогою впливу системи соціального захисту на демографічні процеси – тривалість життя населення, відтворення населення, стимулювання народжуваності та ін.

В першу чергу заслуговують на увагу положення ст. 17 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», що встановлюють відстрочку від призову на військову службу. Багато підстав для надання відстрочок випливають із сімейних правовідносин, які пов'язані із народженням і вихованням дітей.

Надання відстрочки у зв'язку з народженням та вихованням дітей дозволяє молодим сім'ям планувати народження дитини незалежно від перспективи призову його батька на військову службу, що здатне позитивно відбитися на зростанні чисельності населення в країні. Важливе значення має відстрочка, передбачена для батьків дітей-інвалідів, оскільки діти з обмеженими можливостями особливо уразливі і вимагають турботи не тільки з боку обох батьків, але й інших членів сім'ї.

Биков А. В.

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
здобувач кафедри трудового права та право соціального забезпечення*

ПРАВОВІ ФОРМИ ДОБОРУ ПРАЦІВНИКІВ

Форми добору кадрів можна поділити на загальну та спеціальні.

Перша знаходить своє безпосереднє відображення в нормах чинного законодавства про працю, і отримала назву документально-ознайомчої процедури. Ця форма характеризується обов'язковістю. При влаштуванні на роботу громадяни за загальним правилом, передбаченим ст. 24 КЗпП України, зобов'язаний надати паспорт або інший документ, що засвідчує особу, трудову книжку. Без них прийняття на роботу неможливе. Аналіз документів, що проводиться роботодавцем при здійсненні відбору кадрів, передбачає оцінку професійної успішності кандидата. Він спрямований на підготовку рішення на стадії попереднього розгляду щодо прийняття на роботу кандидата у працівники або ж підготовки матеріалу для проведення подальшою відбору кандидатів.

У ст. 25 КЗпП України закріплено перелік відомостей, що забороняється вимагати від особи при прийнятті на роботу: про партійну, національну належність, походження і документи, надання яких передбачене законодавством.

Особа-кандидат у працівники лише за власною ініціативою може подати під час прийняття на роботу додаткові документи, крім передбачених законодавством. Серед таких проектом Трудового кодексу України передбачаються: характеристики, рекомендації, інші документи, що свідчать про виконання попередньої роботи, складений інформаційний листок (резюме) про здобута спеціальних знань, досвід роботи тощо.